

S/H-dom af 15. januar 2015 – Cheminova mod Akzo Nobel

Partner, advokat Peter Stig Jakobsen

Erstatningssagens baggrund

- Kommissionens beslutning af 19. januar 2005
 - ♦ Akzo Nobel har deltaget i kartel om priser, markedsdeling, informationsudveksling mv. med andre producenter af monokloreddikesyre (MCA) i perioden 1984 til 1999
 - ♦ Leniency-ansøgning fra en af de andre producenter og efterfølgende fra Akzo Nobel
 - Cheminova havde købt MCA-blandingen azonol fra Akzo Nobel før, under og efter kartelperioden, fortrinsvis til fremstilling og salg til hele verden af plantebeskyttelsesmidlet dimethoate
 - Cheminova rejste krav om erstatning i 2006 mod Akzo Nobel
 - Cheminova udtog stævning i 2007 (tvist om dansk ret)
-

Ansvarsgrundlag og øvrige erstatningsbetingelser

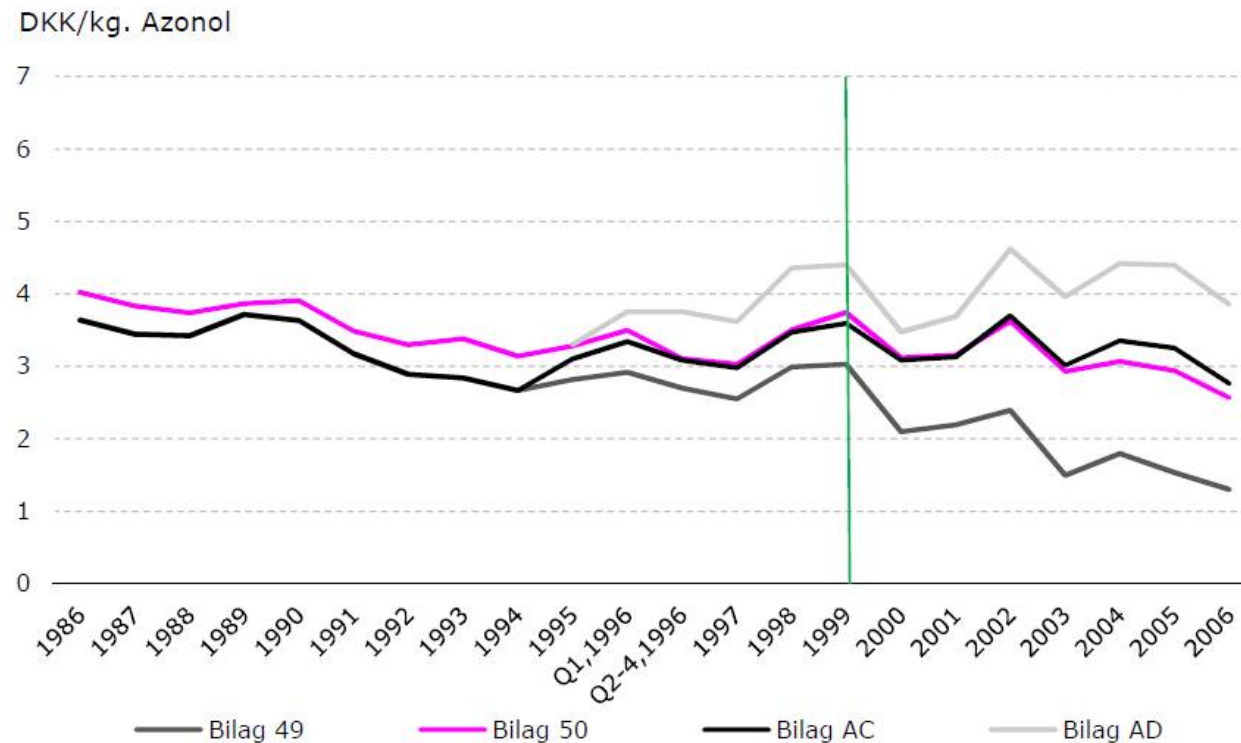
- Dom s. 263: *"Akzo Nobel har under sagen anerkendt ansvarsgrundlaget, herunder kausalitet og adækvans,..."*
 - Er der handlet retsstridigt, er udgangspunktet, at der også er et ansvarsgrundlag
-

Twisten angik derfor tabsopgørelsen...

- Data – der blev gennemført syn og skøn vedrørende data for samhandelen for azonol mellem Cheminova og Akzo Nobel, hvilket også omfattede Cheminovas salgspriser mv. for dimethoate
 - Der blev taget udgangspunkt i en sammenligning af Akzo Nobels dækningsbidrag *under og efter* kartellet for at identificere en overpris
 - Twisten angik derefter den nærmere metode og hvilke nærmere data, som skulle være anvendelige i det kontrafaktiske scenarium samt overvæltning
 - ♦ Cheminova
 - Opgørelse af Akzo Nobels dækningsbidrag ud fra ICIS subs. GTIS statistikker for eddikesyre, tabsperiode til og med 2002, referenceperiode 2003-2006, ingen overvæltning subs. yderligere tab i form af tabt dækningsbidrag på mistet salg og tillæg af renter fra skadetidspunkterne (opkrævning af overpriser)
 - ♦ Akzo Nobel
 - Opgørelse af Akzo Nobels dækningsbidrag ud fra regnskabstal (1995-2005), tabsperiode til 1999, referenceperiode 2000-2005, fradrag for fald i dansk selskabsskat, fuld overvæltning, renter fra sagsanlæg subs. påkrav
 - Der blev på begæring af Akzo Nobel udmeldt yderligere et syn og skøn, som kom til at køre i 2 omgange
-

Valg af model

Figur 1 Akzo Nobels dækningsbidrag 1986-2006, fire modeller



Note: Dækningsbidrag indeholder andre variable omkostninger end eddikesyre og el. De udgør i gennemsnit cirka 18 procent af det samlede dækningsbidrag i perioden 1995-2006.

Source: Bilag 49 (revideret), Bilag 50, Bilag AC (revideret) og Bilag AD, Skønstema 29. juni 2012

Bevisbyrde for tabets størrelse

- Cheminova: Lempelse, jf. bl.a. HR-dommen i GT Linien samt Kommissionens hvidbog, forslag til erstatningsdirektiv, Kommissionens meddelelse om tabsopgørelse og Kommissionens arbejdsdokument samt den juridiske litteratur samt Oxera-rapporten
- Akzo Nobel: Sædvanlig bevisbyrde, jf. bl.a. tale om en dansk erstatningssag og retspraksis om bevisbyrden for tab
- S/H: Udtaler ikke noget eksplicit herom, men accepterede, uanset der ikke var fuldstændige data for hele perioden, tabsopgørelse ud fra de skøn, som skønsmanden foretog

Tabperiode

- Kommissionen: Kartellet ophørte i 1999
 - Cheminova: Effekt af kartellet frem til og med 2002 (altså 1986-2002)
 - Akzo Nobel: Kartellets ophør i 1999 og leniency-ansøgninger; virkning slut i 1999 (altså 1986-1999)
 - Skønsmanden: Effekt til og med 2000 under henvisning til, at aftaler indgået i 1999 var i kraft for 2000 (altså 1986-2000)
 - S/H utilbøjelig til at tilsidesætte skønsmandens vurdering => 1986-2000
-

Referenceperiode

- Sammenligningen af Akzo Nobels dækningsbidrag i tabsperioden med Akzo Nobels dækningsbidrag i en referenceperiode
 - Akzo Nobels priser var ikke steget/ faldet/ ændret af betydning efter kartelperioden
 - Men der skete et fald i Akzo Nobels dækningsbidrag
 - Cheminova: Principalt 2003-2006, subsidiært 2001-2006
 - Akzo Nobel: Principalt 2000-2005, subsidiært 2001-2005
 - I 2006 faldt antallet af producenter af MCA fra 3 til 2
 - Skønsmand – 2001 til først 2005, så 2005/ 2006 og endeligt hældte skønsmand til 2006
 - S/H: 2001-2006
-

Håndtering af negative overpriser

- Valg af model og valg af data indebærer, at det kontrafaktiske dækningsbidrag var negativt i 4 perioder
 - Hvordan skulle et sådant håndteres?
 - ♦ Cheminova: Regnes som "0"
 - ♦ Akzo Nobel: Modregnes (og tillægges renter...)
 - Skønsmanden: Hældte mest til, at alle insignifikante positive og negative overpriser skulle tages ud
 - S/H: Intet grundlag for at modregne negative overpriser og bedst stemmende med princippet om fuld erstatning ikke at eliminere insignifikante positive og negative overpriser (dissens)
-

Overvæltning

- Bevisbyrde ifølge Højesteret i GT Linien-sagen hviler på skadevolder (tilsvarende erstatningsdirektivet mv.)
 - Det var der ikke enighed om...
 - En meget kompliceret del af sagen
 - Cheminova havde ladet priserne på dimethoate stige hen over hele perioden og havde også et relativt stort dækningsbidrag
 - Blev afgjort af skønsmanden – 50 % overvæltning – som S/H (også) fulgte på dette punkt
-

Mængdeeffekt

- Hvis/ når overvæltning antages, så må man også forholde sig til, om de overvæltede overpriser medførte et mindre salg for Cheminova, og dermed om Cheminova havde mistet fortjeneste ved at være gået glip af noget salg
 - Cheminova: + mængdeeffekt, og tabet burde sættes efter en priselasticitet for en enkelt virksomhed
 - Akzo Nobel: En mængdeeffekt burde beregnes som anført af skønsmanden
 - Skønsmanden: Havde beregnet mængdeeffekten med en priselasticitet gældende for en hel branche
 - S/H: Fulgte skønsmanden
-

Reduktion af tab for skatteeffekt?

- Selskabsskatten var over kartelperioden faldet til det halve
 - Skønsmanden: Cheminovas tab burde reduceres for effekten af den mindre skat
 - Cheminova: Intet grundlag for reduktion – selskabsskat ikke eneste komponent, som afgør værdi af erstatning, Cheminovas faktiske indtjening og investeringer kunne medføre, at skatten blev større eller mindre, og der er ingen fortilfælde i retspraksis for reduktion
 - S/H: Ingen reduktion for skatteeffekt
-

Renter fra skadetidspunktet

- Sagens største enkeltpost...
 - Cheminova: Et tab burde tillægges renter fra skadetidspunkterne, jf. princippet om fuld erstatning, Akzo Nobel ville berige sig, hvis ikke renter på denne måde, Kommissionens hvidbog, forslag til erstatningsdirektiv, Højesterets dom i GT Linien – overpris oppebåret af Akzo Nobel ved retsstridig/ uredelig handling
 - Akzo Nobel: Fra sagens anlæg
 - S/H: Cheminovas tab opstået som følge af langvarig og grov overtrædelse af konkurrencereglerne fra Akzo Nobels side, Cheminova ikke haft nogen mulighed for at fremsætte påkrav samt i det hele sådanne særlige omstændigheder, at grundlag for renter efter RL § 3, stk. 5
-

Dommen

- Akzo Nobel skulle betale 10,71 mio. kr.
 - Tillæg af renter fra skadetidspunkterne
 - Akzo Nobel og Cheminova skulle dele omkostninger til syn og skøn
 - Hver part skulle bære egne omkostninger
 - Akzo Nobel skulle dermed betale ca. 30 mio. kr. til Cheminova
-

Kontakt



Peter Stig Jakobsen
Partner, advokat · København

EU & Konkurrence

T +45 72 27 34 55

M +45 25 26 34 55

E ilp@bechbruun.com

København
Danmark

Aarhus
Danmark

Shanghai
Kina

T +45 72 27 00 00
www.bechbruun.com